

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
 dos. Zaur Məmmədov
"12" sentyabr 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050701 "Aqronomluq" (A+B)

Kafedra: Aqrar elmlər

Fənnin adı: S/f Bostançılıq: Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin 20.04.2016-cı il tarixli 05N-li protokolu ilə təsdiq edilmişdir.

I. Fənn haqqında məlumat:

Kodu: IPFS-B08

Tədris ili: III (2025-2026)

Semestr: V (payız)

Fakultet: Aqrar və mühəndislik

Tədris yükü: 180 saat : Auditoriya saati 60 saat. Mühazirə -30 saat, laboratoriya 30 saat

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

Auditoriya № 104-mühazirə; 221-laboratoriya

Saat: II gün saat-08³⁰, III gün saat 08³⁰

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: Məlikov Əlibağış Şamməd oğlu

Məsləhət günləri və saati: III gün saat 14:00

E-mail ünvanı: alibaqishsh.malikov@list.ru

Kafedranın ünvanı: Füzuli 170 a

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri

Əsas ədəbiyyat

1. Əliyev Ş.A., Hüseynov Q.İ. Bostançılıq. Bakı, "Maarif", 1986.

2. Əliyev Ş.A. Tərəvəzçilik. (2-ci hissə). Dərslik. Bakı, Universiteti Nəşriyyatı 1997

3. Балашов Н. Н. Бахчеводства. 2-е издание, Ташкент. Уктивучи, 1976

4. Зуев В.И., Буриев Х.Ч., Умаров А.А. Практикум по бахчеводству. Москва, Агропромиздат, 1985.

5. Берлик В.Ф. Бахчеводство. Москва, Колос, 1982

Əlavə ədəbiyyat

1. Руководство по алробации бахчевых культур. Справочное пособие, Т.Б., Фурса, М.И. Малинина и др., Под ред. В.Ф. Дорофеева. -М Агропромиздат, 1985

2. Internet resursları.

Köməkçi WEB-mənbələr

<https://ebooks.azlibnet.az/book-JzZXU7kn/html>

adau.edu.az/faculty/agronomy/soil-science/arif-huseynov

<https://az.wikipedia.org/wiki/>

azkurs.org/derslik-

<https://docplayer.biz.tr/66913837-Arif-hwseynov-namiq-hwseynov.html>

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən Meyvə və subtropik bitkiləri, tərəvəz və üzümçülüğün əsasları fənninin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtı başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Proqram tədris planında " Bostançılıq" fənni üzrə nəzərdə tutulmuş bütün məsələləri əhatə edir. Fənnin məqsədi tələbələrə bostançılığın xalq təsərrüfatı əhəmiyyətini, elmi cəhətdən əsaslandırılmış hər adam başına bostan məhsulu normasını, məhsulun kimyəvi tərkibini, qida və tibbi əhəmiyyətini, bostançılığın tarixi və müasir vəziyyətini, qarşıda duran vəzifələri öyrətməkdən ibarətdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət

meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bal normativ sənəddə olduğu kimi 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə hesablanır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərsi başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir
- 7 bal – tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür
- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir
- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir.
- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var
- 0 bal – suala cavab yoxdur

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semester nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	Çox yaxşı	B
71-80 bal	Yaxşı	C
61-70 bal	Kafi	D
51-60 bal	Qənaətbəxş	E
51-baldan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə universitetin daxili nizam intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülecək

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə - 30 saat, laboratoriya- 30 saat.

No	Keçirilən mühazirə mövzuların məzmunu	Saat	Tarix
1	Mövzu: 1. Bostançılıq tərəvəzçiliyin əsas tərkib hissələrindən biri kimi. Bostançılıq kursun mövzusu vəzifələri, xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti. Plan. 1. Bostançılığın xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti 2. Bostançılığın inkişaf tarixi. 3. Azərbaycan Respublikasında bostançılıq bölgələri. Mənbə: [1.2.3.]	2	
2	Mövzu: 2. Bostan bitkilərinin bioloji əsasları. Plan. 1. Bostan bitkilərinin bioloji təsərrüfat səciyyəsi 2. Bostan bitkilərinin təsnifatı, mənşəyi, morfoloji xüsusiyyətləri 3. Bostan bitkilərinin bioloji xüsusiyyətləri Mənbə: [1.2.3.4.5.]	2	
	Mövzu: 3. Bostan bitkilərinin filogenezi və ontogenezi. Plan.		

3	1.Bostan bitkilərinin inkişafı,böyüməsi 2.Bostan bitkilərinin inkişafının əsas mərhələləri və fazaları 3. Böyümə və inkişafın idarə olunması Mənbə:[.2.3.5.]	2	
4	Mövzu: 4.Bostan bitkilərinin xarici mühit amillərinə tələbatı. Plan. 1.Abiotik amillərin bostan bitkilərinə təsiri. 2.İstilik rejiminin bostan bitkilərinin toxumunun cücərməsinə,kök sisteminin inkişafına təsiri. 3.Bostan bitkiləri üçün temperatur rejiminin nizamlanması.Optimal,minimal,maksimal temperatur. Mənbə:[1.2.5.]	2	
5	Mövzu: 5.Bostan bitkilərinə işıq təsiri. Plan 1.Bostan bitkilərinin işıq intensivliyi və spektral tərkibinə tələbatı 2.Bostan bitkiləri növlərinin işıqlandırmaya və günün uzunluğuna münasibəti 3.Bostan bitkiləri qısa gün bitkiləridir. Mənbə:[1.2.5.]	2	
6	Mövzu: 6.Bostan bitkilərinin torpaq və hava rütubətinə tələbatı. Plan 1.Bostan bitkilərinin transpirasiya əmsali 2.Bostan bitkilərinin torpaqdan su alma xüsusiyyətləri 3.Bostançılıqda suvarma üsulları Mənbə:[1.2.3.]	2	
7	Mövzu: 7.Hava-qaz rejiminin bostan bitkilərinin inkişafına təsiri. Plan 1.Karbon qazı və oksigenin bostan bitkilərinin inkişafına təsiri. 2.Bostan bitkilərinin zəhərli qazlara münasibəti Mənbə:[1.3.5.]	2	
8	Mövzu: 8.Bostan bitkilərinin qida rejimi Plan 1.Bostan bitkilərinin inkişafının müxtəlif dövrlərində qida maddələrinə tələbatı 2.Bostan bitkilərinin torpaq məhlulunun reaksiyasına münasibəti Mənbə:[1.3.4.]	2	
9	Mövzu: 9.Bostan bitkilərinin üzvi və mineral gübrələrə münasibəti üçün örtülü torpaq sahələrindən istifadə. Plan. 1.Bostan bitkilərinə üzvi,mineral sidual gübrələrin verilməsi 2. Bostan bitkilərində gübrələrin verilmə vaxtları,normaları və gübrələmə üsulları 3.Məhsulun nifritlərlə çirklənməsi və onun aradan qaldırılması Mənbə:[3.4.5]	2	
10	Mövzu: 10. Bostançılığın ümumi texnoloji üsulları. Plan 1.Bostançılığın tipləri(suvarılan,yarımsuvarılan dəmyə,səhra) 2.Bostançılıqda növbəli əkinlər. 3.Bitkilərin növbələşməsinin prinsipləri	2	

	Mənbə:[3.4.5]		
11	Mövzu: 11.Bostan bitkilərinin becərilməsi üsulları. Plan 1.Bostan bitkilərinin səpin üsulu ilə becərilməsi 2.Bostan bitkilərinin şitil üsulu ilə becərilməsi 3. Bostan bitkilərinin calaq üsulu ilə becərilməsi Mənbə:[3.4.5]	2	
12	Mövzu: 12.Bostan bitkilərinin toxumunun səpinqabağı hazırlanması. Plan 1.Bostan bitkilərinin toxumlarının iriliyi və ağırlığına görə seçilməsi qurdırılması,islədılması 2. Bostan bitkilərinin toxumlarının cücərmə şəraiti 3.Bostan bitkilərinin toxumunun səpin müddətləri,norması,səpin dərinliyi Mənbə:[2.3.4.]	2	
13	Mövzu: 13. Bostan bitkilərinin toxumlarının səpin üsulları. Plan 1.Bostan bitkilərinin toxumlarının əllə və maşınla səpini. 2.Bostan bitkilərinin qida sahəsi və səpin sxemi 3.Bostançılıqda çəpərli əkinlərin tətbiqi Mənbə:[3.4.5.]	2	
14	Mövzu: 14. Bostan bitkilərinə ümumi qulluq işləri. Plan 1.Bostan bitkilərinin suvarılması ,cərgə və bitki aralarının becərilməsi 2.Bostan əkinlərində alaqalara qarşı mübarizə,yemləmə və ucurma 3. Bostan bitkilərinin xəstəlik və ziyanvericilərinə qarşı mübarizə Mənbə:[2.3.4.5]	2	
15	Mövzu: 15. Bostan bitkilərinin məhsulun yığımı. Plan: 1.Bostan bitkilərinin meyvələrinin yetişməsinin əlamətləri 2.Bostan bitkilərinin məhsulunun yığılması üsulları 3.Bostan məhsullarının saxlanması və emalı Mənbə:[2.3.4.]	2	
	Cəmi	30	

	Laboratoriya məşğələsi mövzuları.	
1	Bostan bitkilərinin bioloji- təsərrüfat səciyyəsi.	2
2	Bostan bitkilərinin aqrotexniki xarakterizəsi.	2
3	Bostan bitkiləri növlərinin toxum və cücərtilərinə görə təyini.	2
4	Bostan bitkiləri toxumlarının təmizlik faizi, cücərmə qabiliyyəti, cücərmə enerjisi və təsərrüfat yararlığı.	2
5	Bostan bitkilərində böyümə və inkişafın idarə olunması.	2
6	Bostan bitkilərinin inkişafının əsas dövrləri.	2
7	Bostan bitkilərinin biomorfoloji təhlili.	2
8	Bostan bitkilərinin xarici şərait amilləri kompleksinə tələbatı	2
9	Soyuğa davamlı sortların yaradılması.Şitilin möhkəmləndirilməsi üsulları.	2
10	Bostan bitkilərinin əkin və səpin müddəti.	2
11	Abiotik və biotik amillər.	2
12	Səpin, əkin sxemləri,qida sahəsi,şitil və şitilliyə olan tələbatın hesablanması.	2
13	Bostan bitkilərinə ümumi qulluq .	2
14	Bostan bitkiləri meyvələrinin yetişmə dərəcəsinin və keyfiyyətinin təyini.	2
15	Xüsusi bostançılıq.	2
	Cəmi:	30

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

-Bostan bitkilərinin yerüstü və yeraltı sistemin morfoloji və bioloji xüsusiyyətlərini fizioloji funksiyalarını

-böyüməsi və formalaşmasının qanunauyğunluqlarını

-Aqrotexniki tədbirləri aqronomik cəhətcə təhlil etməyi də bacarmalıdır.

Fənnin öyrənilməsi nəticəsində tələbə bilməlidir:

- Bostan bitkilərinin bioloji təsərrüfat xüsusiyyətlərini mənimsəməli

-Yeni təsərrüfat formalarına uyğun olaraq bostan bitkilərinin becərilmə texnologiyasını və emal edilməsini həyata keçirilməsini;

Tələbə bacarmalıdır:

- sorğu və məlumat mənbələrindən istifadəni;

-bostançılığın əhəmiyyətini;

-bostan bitkilərinin inkişaf tsiklini;

- gübrələrin təyini və gübrə normalarını;

- ətraf mühitin bostançılığın inkişafına təsirini;

-ümumi texnologiya üsullarını;

-məhsulun yetişməsi və məhsul yığımını;

Bostançılıq fənninin mənimsənilməsində tələbə digər ixtisas və qohum fənlər verən bilikləri yiyələnməlidir. Bununla yanaşı aqronomik və iqtisadi cəhətcə təhlil etməyi də bacarmalıdır.

XII.Fənn üzrə təlimin nəticələri:

FTN 1 Botanika fənninin predmeti,məqsədi və vəzifələrinin öyrənilməsi

FTN 2 Botanikanın əsas şöbələrinin öyrənilməsi

XIII.Tələbələr fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollokvium sualları

I. Kollokvium sualları

1.Bostançılığın xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti

2.Bostançılığın inkişaf tarixi.

3.Azərbaycan Respublikasında bostançılıq bölgələri.

4.Bostan bitkilərinin bioloji təsərrüfat səciyyəsi

- 5.Bostan bitkilərinin təsnifatı,mənşəyi,morfoloji xüsusiyyətləri
- 6.Bostan bitkilərinin bioloji xüsusiyyətləri
- 7.Bostan bitkilərinin inkişafı,böyüməsi
- 8.Bostan bitkilərinin inkişafının əsas mərhələləri və fazaları
- 9.Böyümə və inkişafın idarə olunması.
- 10.Abiotik amillərin bostan bitkilərinə təsiri.
- 11.Bostan bitkilərinin xarici mühit amillərinə tələbatı.
- 12.İstilik rejiminin bostan bitkilərinin toxumunun cücərməsinə,kök sisteminin inkişafına təsiri.
- 13.Bostan bitkiləri üçün temperatur rejiminin nizamlanması.Optimal,minimal,maksimal temperatur.
- 14.Bostan bitkilərinin işıq intensivliyi və spektral tərkibinə tələbatı
- 15.Bostan bitkiləri növlərinin işıqlandırmaya və günün uzunluğuna münasibəti

II. Kollektiv sualları

- 1.Karbon qazı və oksigenin bostan bitkilərinin inkişafına təsiri.
- 2.Bostan bitkilərinin inkişafının müxtəlif dövrlərində qida maddələrinə tələbatı
- 3.Bostan bitkilərinin torpaq məhlulunun reaksiyasına münasibəti
- 4.Bostan bitkilərinin səpin üsulu ilə becərilməsi
- 5.Bostan bitkilərinin filogenezi və ontogenezi.
- 6.Bostan bitkilərinin becərilməsi üsulları.
- 7.Bostan bitkilərinin üzvi, mineral sidental gübrələrin verilməsi
- 8.Bostan bitkilərinə gübrələrin verilmə vaxtları,normaları və gübrələmə üsulları
- 9.Bostançılığın tipləri.
- 10.Bostanşılıqda növbəli əkinlər.
- 11.Bostan bitkilərinin toxumunun səpin müddətləri,norması,səpin dərinliyi
- 12.Bostan bitkilərinin toxumlarının əllə və maşınla səpini.
- 13.Bostan bitkilərinin toxumlarının səpin üsulları.
- 14.Bostan əkinlərində əlaqlara qarşı mübarizə,yemləmə və ucurma
- 15.Bostan bitkilərinin xəstəlik və ziyanvericilərinə qarşı mübarizə

XV. İmtahan sualları:

--blok 1 --

1. Bostan məhsullarının saxlanması və emalı
2. Bostançılığın xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti
3. Bostançılığın inkişaf tarixi.
4. Bostançılığın tipləri.
5. Bostançılıqda suvarma üsulları
6. Bostanşılıqda növbəli əkinlər.
7. Böyümə və inkişafın idarə olunması.
8. İstilik rejiminin bostan bitkilərinin toxumunun cücərməsinə,kök sisteminin inkişafına təsiri.
9. Karbon qazı və oksigenin bostan bitkilərinin inkişafına təsiri.

--blok 2 --

- 10.Abiotik amillərin bostan bitkilərinə təsiri.
- 11.Azərbaycan Respublikasında bostançılıq bölgələri.
- 12.Bostan bitkiləri qısa gün bitkiləridir.
- 13.Bostan bitkiləri növlərinin işıqlandırmaya və günün uzunluğuna münasibəti
- 14.Bostan bitkiləri üçün temperatur rejiminin nizamlanması. Optimal, minimal, maksimal temperatur.
- 15.Bostan bitkilərinə gübrələrin verilmə vaxtları,normaları və gübrələmə üsulları
- 16.Bostan bitkilərinin suvarılması, cərgə və bitki aralarının becərilməsi
- 17.Bostan bitkilərinin becərilməsi üsulları.
- 18.Bostan bitkilərinin bioloji xüsusiyyətləri

--blok 3 --

19. Bostan bitkilərinin bioloji təsərrüfat səciyyəsi
20. Bostan bitkilərinin calağ üsulu ilə becərilməsi
21. Bostan bitkilərinin filogenezi və ontogenezi.
22. Bostan bitkilərinin xarici mühüt amillərinə tələbatı.
23. Bostan bitkilərinin xəstəlik və ziyanvericilərinə qarşı mübarizə
24. Bostan bitkilərinin inkişafı, böyüməsi
25. Bostan bitkilərinin inkişafının əsas mərhələləri və fazaları
26. Bostan bitkilərinin inkişafının müxtəlif dövrlərində qida maddələrinə tələbatı
27. Bostan bitkilərinin işığın intensivliyi və spektral tərkibinə tələbatı

--blok 4 --

28. Bostan bitkilərinin qida sahəsi və səpin sxemi
29. Bostan bitkilərinin meyvələrinin yetişməsinin əlamətləri
30. Bostan bitkilərinin məhsulunun yığılması üsulları
31. Bostan bitkilərinin səpin üsulu ilə becərilməsi
32. Bostan bitkilərinin toxumunun səpinqabağı hazırlanması.
33. Bostan bitkilərinin şitil üsulu ilə becərilməsi
34. Bostan bitkilərinin təsnifatı, mənşəyi, morfoloji xüsusiyyətləri
35. Bostan bitkilərinin toxumlarının əllə və maşınla səpini.
36. Bostan bitkilərinin toxumlarının iriliyi və ağırlığına görə seçilməsi qurdirılması, ısladılması

--blok 5 --

37. Bostan bitkilərinin toxumlarının səpin üsulları.
38. Bostan bitkilərinin toxumunun səpin müddətləri, norması, səpin dərinliyi
39. Bostan bitkilərinin torpaq məhlulunun reaksiyasına münasibəti
40. Bostan bitkilərinin torpaqdan su alma xüsusiyyətləri
41. Bostan bitkilərinin transpirasiya əmsalı
42. Bostan bitkilərinin üzvi, mineral sidental gübrələrin verilməsi
43. Bostan bitkilərinin zəhərli qazlara münasibəti
44. Bostan əkinlərində alaqalara qarşı mübarizə, yemləmə və ucurma
45. Örtülü torpaq sahələrində şitil üsulu ilə becərmə

“Bostançılıq” fənnin sillabusu 050701.- Aqronomluq ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus “Aqrar elmlər” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-ci il, protokol №01)

Fənn müəllimi:

b/m.Ə.Ş.Məlikov

Kafedra müdiri:

dos. I.C.Kərimov